Fraude wordt niet vermoed: rechtbank herleidt belastingverhoging en btw-boete tot 10 % bij gebrek aan bewijs van fraude

Sancties

Fiscale Actualiteit nr. 2026/33, pag. 3-6, Week 12 - 18 oktober 2026
Lizelotte De Maeyer en Natasha Crijns - advocaten Loyens & Loeff

In essentie

Als een belastingplichtige de werkelijkheid van prestaties achter facturen van onderaannemers niet kan bewijzen, beperkt de fiscus zich vaak niet tot het verwerpen van de kostenaftrek in de inkomstenbelastingen, of het verwerpen van de aftrek van de btw. De fiscus beschouwt dergelijke situaties vaak ook als bedrieglijk opzet, met belastingverhogingen van minstens 50 % of btw-boeten van 200 % tot gevolg. In een recent vonnis maakt de rechtbank van eerste aanleg Antwerpen duidelijk dat deze gevolgtrekking niet automatisch kan worden gemaakt. Daarmee bevestigt zij een fundamenteel uitgangspunt van het fiscale sanctierecht: fraude moet worden bewezen en kan niet louter worden vermoed (Rb. Antwerpen 19 januari 2026, 24/4379/A-24/4596/A).

Fiscus twijfelt aan prestaties onderaannemers

De belastingplichtige is als natuurlijke persoon actief in de transportsector, meer bepaald in het vervoeren van professionele printers. Hij haalt toestellen op en levert ze af bij klanten in opdracht van een opdrachtgever, die hem meedeelt waar de printers moeten worden opgehaald en geleverd. Daarvoor deed de belastingplichtige een beroep op verschillende externe onderaannemers. De fiscus meende dat de belastingplichtige voor een deel van de facturen van drie onderaannemers niet kon aantonen dat de gefactureerde diensten werkelijk door de betrokken onderaannemers waren geleverd. Hij voerde daarom correcties uit in de personenbelasting en btw.

In de personenbelasting werden de betrokken onderaannemingskosten verworpen. Daarbij paste de fiscus een belastingverhoging van 50 % toe wegens bedrieglijk opzet, op grond van artikel 444 WIB 1992 en artikel 226 KB/WIB 1992. [Het percentage van de belastingverhoging bij een eerste overtreding in geval van een onvolledige of onjuiste aangifte met het opzet de belasting te ontduiken.] Op btw-vlak leidde de controle tot de verwerping van de in aftrek gebrachte btw. Daarnaast werd een proportionele geldboete van 200 % opgelegd op grond van artikel 70, § 1 Wbtw. [Het percentage van de proportionele boete dat in beginsel van toepassing is als de overtreding is begaan met het doel de btw te ontduiken of ontduiking ervan mogelijk te maken. Als de fiscus geen dergelijk oogmerk tot belastingontduiking aantoont, wordt de boete verminderd overeenkomstig art. 1, lid 1, 1° KB nr. 41 *juncto* tabel G, Afdeling I, IV, 2e streepje van de bijlage bij dat KB.]

De belastingplichtige stelde zowel tegen de inkomstenbelastingaanslagen als tegen de btw-navordering een vordering in bij de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen. Gelet op de samenhang tussen beide geschillen werden de zaken samengevoegd (art. 30 Ger.W.)) en gezamenlijk behandeld.

Rechtbank: slechte administratie van belastingplichtige, maar geen bedrieglijk opzet

In haar vonnis onderzoekt de rechtbank eerst of de facturen voldoen aan de voorwaarden van artikel 49

© 2026 Wolters Kluwer Belgium N.V. - https://monkey.wolterskluwer.com
Alle (auteurs-)rechten op dit document berusten bij Wolters Kluwer Belgium N.V. of haar licentiegevers en worden uitdrukkelijk voorbehouden. Tekst- en datamining niet toegestaan.
monKEY

WIB 1992,, dat o.m. vereist dat de belastingplichtige de echtheid en het bedrag van de kosten bewijst. De rechtbank meent dat de belastingplichtige faalt in die bewijslast. Zij wijst daarbij op een geheel van elementen: de facturen van de drie betrokken vennootschappen vertonen nagenoeg dezelfde opmaak, onderliggende stukken over de samenstelling van de bedragen ontbreken, de belastingplichtige kan niet aantonen dat de facturen zijn betaald, van enige mondelinge of schriftelijke handelscommunicatie met de vermeende onderaannemers is niets terug te vinden, en de kilometerstanden op de rittenbladen stemmen niet overeen met de gegevens uit de keurings- en onderhoudsdocumenten van de vrachtwagens. De onderaannemers zijn intussen failliet en zouden volgens de fiscus actief zijn geweest in een andere sector dan het transport.

Op basis van die elementen besluit de rechtbank – naar onze mening terecht – dat de belastingplichtige niet aantoont dat de gefactureerde prestaties daadwerkelijk door de betrokken vennootschappen werden verricht. De verwerping van de kosten blijft dan ook overeind. In dat opzicht wijkt het vonnis niet af van de gangbare rechtspraak inzake artikel 49 WIB 1992.

Interessanter is wat de rechtbank vervolgens doet met de belastingverhoging. De fiscus leidde uit dezelfde feiten af dat de belastingplichtige *bewust* een onjuiste aangifte had ingediend om zich een ongeoorloofd fiscaal voordeel te verschaffen. Volgens haar was er dus sprake van bedrieglijk opzet, wat een belastingverhoging van 50 % rechtvaardigde. De rechtbank volgt die redenering evenwel niet. Het feit dat de belastingplichtige er niet in slaagt te bewijzen dat de gefactureerde prestaties daadwerkelijk door de betrokken vennootschappen werden geleverd, impliceert volgens haar niet dat hij bewust fictieve facturen in zijn boekhouding heeft opgenomen. Het ontbreken van bewijs voor de aftrekbaarheid van kosten volstaat met andere woorden niet om automatisch fraude of bedrieglijk opzet aan te nemen.

De rechtbank steunt die vaststelling op verschillende concrete elementen uit het dossier. Zo komen de naam of afkorting van de drie vennootschappen voor op vrachtbrieven en in e-mails over de uit te voeren leveringen. Volgens de rechtbank wijst dat erop dat de belastingplichtige en zijn echtgenote er daadwerkelijk van uitgingen dat de onderaannemingsactiviteiten via die vennootschappen werden verricht. Daarnaast verklaarde de echtgenote die de administratie van de eenmanszaak verzorgde, dat een tussenpersoon (een oude kennis) de opdrachten aanbracht, bepaalde op welke rekening moest worden betaald en regelmatig aandrong op betaling. Zij stond daardoor onder druk en vreesde dat de opdrachten in het gedrang zouden komen als zij zich tegen die werkwijze zou verzetten.

De rechtbank erkent dat die feiten getuigen van een aanzienlijke mate van nalatigheid en lichtzinnigheid. De belastingplichtige aanvaardde facturen zonder enige detailverantwoording, verrichtte geen onderzoek naar de activiteiten van de betrokken vennootschappen of hun bestuurders en betaalde op rekeningen die door een tussenpersoon werden gecontroleerd. Mogelijk heeft hij daardoor fraude van derden vergemakkelijkt. Dat volstaat volgens de rechtbank echter niet om te besluiten dat hij zelf met bedrieglijk opzet handelde. Nu de fiscus dat opzet niet aantoont, wordt de belastingverhoging voor beide aanslagjaren herleid tot 10 %.

Zelfde facturen, zelfde uitkomst in de btw

De rechtbank hanteert vervolgens een gelijkaardige redenering inzake btw. Ook hier wordt het recht op aftrek geweigerd. Onder verwijzing naar artikel 45 Wbtw herinnert de rechtbank eraan dat de belastingplichtige de aard en de werkelijkheid van de handelingen moet aantonen aan de hand van een geheel van objectieve elementen waaruit ondubbelzinnig blijkt dat de prestaties daadwerkelijk werden verricht. Het loutere bezit van regelmatig opgemaakte facturen volstaat daarvoor niet. Gelet op dezelfde feitelijke vaststellingen als in de inkomstenbelasting besluit de rechtbank dat de belastingplichtige ook op btw-vlak onvoldoende bewijs levert van de werkelijkheid van de gefactureerde diensten. De verwerping van de in aftrek gebrachte btw wordt dan ook bevestigd.

Anders ligt het voor de btw-boete van 200 %. Volgens de fiscus had de belastingplichtige met bedrieglijk opzet gehandeld en de btw willen ontduiken, zodat de zwaarste sanctie verantwoord was. Ook hier weigert de rechtbank echter een automatische koppeling te maken tussen het ontbreken van bewijs van de verrichte prestaties enerzijds en het bestaan van fraude anderzijds. De talrijke onregelmatigheden die tijdens het onderzoek aan het licht kwamen, bevestigen volgens de rechtbank hoogstens de nalatigheid en onvoorzichtigheid van de belastingplichtige. Zij volstaan echter niet om aan te tonen dat de

© 2026 Wolters Kluwer Belgium N.V. - https://monkey.wolterskluwer.com
Alle (auteurs-)rechten op dit document berusten bij Wolters Kluwer Belgium N.V. of haar licentiegevers en worden uitdrukkelijk voorbehouden. Tekst- en datamining niet toegestaan.
monKEY

belastingplichtige bewust heeft deelgenomen aan een frauduleuze constructie of met het oogmerk heeft gehandeld om btw te ontduiken. De rechtbank besluit tot de goede trouw van de belastingplichtige en herleidt de boete, in toepassing van KB nr. 41, van 200 % naar 10 %.

Terechte conclusie van rechtbank: fraude moet worden bewezen, kan niet zomaar worden vermoed

Het vonnis illustreert een fundamenteel onderscheid tussen enerzijds de bewijslast inzake de aftrekbaarheid van kosten en anderzijds de bewijslast die rust op de fiscus wanneer die een belastingverhoging of boete wegens fraude wil opleggen op grond van artikel 444 WIB 1992 *juncto* artikel 226 KB/WIB 1992 of artikel 70, § 1 Wbtw.

Wat de kostenaftrek betreft, rust de bewijslast in beginsel op de belastingplichtige. Hij moet aantonen dat de betrokken prestaties daadwerkelijk werden verricht en dat de kosten voldoen aan de wettelijke voorwaarden. Slaagt hij daar niet in, dan kunnen de kosten of de btw-aftrek worden verworpen.

Daaruit volgt echter niet dat de belastingplichtige ook frauduleus heeft gehandeld. Als de fiscus een belastingverhoging of boete wegens fraude wil opleggen, rust de bewijslast immers op de fiscus zelf (bv. Antwerpen 26 november 2024, 2023/AR/906, *Fisc.Act*. 2025, 15/1). Dat volgt uit het algemene bewijsrechtelijke beginsel dat degene die een feit aanvoert, daarvan ook het bewijs moet leveren (art. 8.4 BW/). Waar de belastingplichtige de feiten moet bewijzen die zijn aanspraak op kostenaftrek ondersteunen, moet de fiscus op zijn beurt de feiten bewijzen waarop hij zijn verwijt van fraude baseert.

Fraude veronderstelt bovendien zowel een materieel als een moreel element: de fiscus moet niet alleen aantonen dat een fiscale overtreding werd begaan, maar ook dat de belastingplichtige daarbij handelde met bedrieglijk opzet of met het oogmerk te schaden. [*Tiberghien. Handboek voor Fiscaal Recht*: Procedure, Bewijslast.] Dat morele bestanddeel kan niet worden afgeleid uit het loutere bestaan van een onregelmatigheid, noch uit het feit dat de belastingplichtige zijn eigen bewijslast niet heeft vervuld. [Gent 12 februari 2003, *FJF*, nr. 2003/231; Antwerpen 17 november 2020, *FJF*, nr. 2021/231.]

Aangezien bedrieglijk opzet zich zelden rechtstreeks laat vaststellen, zal de fiscus het moeten aantonen aan de hand van objectieve en onderling samenhangende feiten en omstandigheden. Louter het feit dat een belastingplichtige de werkelijkheid van bepaalde prestaties niet of onvoldoende kan aantonen, levert op zichzelf geen bewijs van fraude op. Wie tekortschiet in zijn bewijslast, is daarom niet noodzakelijk een fraudeur; hij kan even goed nalatig, onvoorzichtig of slordig zijn geweest.

De strafrechtelijke dimensie van fiscale sancties

Het onderscheid dat de rechtbank maakt, is des te belangrijker omdat een belastingverhoging wegens bedrieglijk opzet van 50 % of meer of een proportionele btw-boete van 200 % niet louter een administratieve correctie vormt. Volgens vaste rechtspraak van zowel het Hof voor de Rechten van de Mens als het Grondwettelijk Hof zijn zulke sancties strafrechtelijk van aard, gelet op hun repressieve en afschrikkende doel, ongeacht de kwalificatie die het nationale recht eraan geeft. [EHRM (GK) 23 november 2006, Jussila t. Finland, nr. 73053/01, § 30-31, *Fisc.Act.* 2008, 10/6; EHRM (GK) 10 februari 2009, Zolotukhin t. Rusland, nr. 14939/03, § 53; EHRM (GK) 15 november 2016, A en B t. Noorwegen, nrs. 24130/11 en 29758/11, § 105-107, *Fisc.Act*. 2016, 40/2; EHRM (GK) 3 november 2022, Vegotex International S.A. t. België, nr. 49812/09, § 69-70. Zie ook GwH 19 juni 2025, 90/2025, B.17.5, *Fisc.Act.* 2026, 1/11; GwH 18 juni 2008, 91/2008, B.8.1, *Fisc.Act*. 2008, 33/12; GwH 30 januari 2025, 12/2025 en 18 juni 2026, 76/2026, *Fisc.Act*. 2026, 25/1.] Het Grondwettelijk Hof leidt daaruit af dat de fundamentele beginselen van het strafrecht, waaronder het persoonlijk karakter van de straf en het vermoeden van onschuld, moeten worden geëerbiedigd. [GwH 16 juli 2009, nr. 119/2009, B.6.3, *Fisc.Act.* 2009, 33/8.]

Het vermoeden van onschuld, zoals gewaarborgd door artikel 6, § 2 EVRM, verzet zich tegen een redenering waarbij uit het louter ontbreken van bewijs inzake de aftrekbaarheid van kosten of het recht op btw-aftrek wordt afgeleid dat de belastingplichtige noodzakelijkerwijze frauduleus heeft gehandeld. Zo'n gevolgtrekking zou in de praktijk neerkomen op een omkering van de bewijslast inzake fraude: de belastingplichtige zou niet alleen de werkelijkheid van de kosten of prestaties moeten aantonen, maar

© 2026 Wolters Kluwer Belgium N.V. - https://monkey.wolterskluwer.com
Alle (auteurs-)rechten op dit document berusten bij Wolters Kluwer Belgium N.V. of haar licentiegevers en worden uitdrukkelijk voorbehouden. Tekst- en datamining niet toegestaan.
monKEY

impliciet ook moeten bewijzen dat hij niet met bedrieglijk opzet heeft gehandeld. Net dat resultaat tracht artikel 6 EVRM te voorkomen. De strafrechtelijke aard van de sanctie vereist dan ook dat de fiscus het frauduleuze opzet in hoofde van de belastingplichtige zelf aantoont.

Daarmee hangt het persoonlijke karakter van de straf nauw samen. Een belastingverhoging of btw-boete wegens fraude kan slechts worden opgelegd aan de belastingplichtige van wie is aangetoond dat hij zelf de inbreuk heeft gepleegd en daarbij het vereiste morele bestanddeel had. Een fiscale onregelmatigheid, of zelfs fraude die door een derde is gepleegd, kan niet zonder meer aan de belastingplichtige worden toegerekend. Vereist is dat zijn persoonlijke betrokkenheid, kennis of intentionele medewerking wordt aangetoond. [Zie voor het beginsel van de persoonlijke strafrechtelijke verantwoordelijkheid o.m. M. Franchimont, D. Jacobs en A. Masset, *Manuel de procédure pénale*, Brussel, Larcier, 5e ed., 2012, nr. 17; D. Vandermeersch, J. De Herdt en J. Rozie, *Le livre Ier du nouveau Code pénal*, Brugge, die Keure, 2024, 124-125; F. Kuty, “L’auteur de l’infraction pénale” in *Principes généraux du droit pénal belge*, III, 2e ed., Brussel, Larcier, 2020, 132. Zie ook Cass. 12 september 2006, P.06.0598.N; Cass. 29 september 2015, P.14.1169.N; Cass. 7 november 2012, *Dr.pén.entr*. 2013, 55.] Ook in de fiscale rechtspraak is dat principe al meermaals aanvaard. [Cass. 3 maart 2026, F.24.0069.F; Luik 28 maart 2017, 2016/RG/59; Antwerpen 29 oktober 2019, 2016/AR/1066; Bergen 18 september 2024, 2023/RG/449; Antwerpen 30 april 2024, 2022/AR/678; Brussel 9 september 2021, 2015/AF/292. Zie ook EHRM 29 augustus 1997, A.P., M.P. en T.P. t. Zwitserland en E.L., R.L. en J.O.-L. t. Zwitserland, en GwH 16 juli 2009, 119/2009, *Fisc.Act.* 2009, 33/8.]

Het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen vormt geen precedent in de formele zin. Ook de principes waarop het steunt, zijn niet nieuw: dat fiscale sancties wegens fraude een strafrechtelijke dimensie hebben, dat het vermoeden van onschuld moet worden gerespecteerd en dat bedrieglijk opzet niet mag worden vermoed, wordt al langer aanvaard in rechtspraak en rechtsleer. De verdienste van dit vonnis ligt dan ook elders. De rechtbank past die beginselen toe in een situatie waarin de fiscus in de praktijk vaak geneigd is om de stap van kostenverwerping naar fraude vrijwel automatisch te zetten. Zij maakt terecht een onderscheid tussen enerzijds de vraag of de belastingplichtige voldoende bewijs levert van de werkelijkheid van de betrokken prestaties en anderzijds de vraag of bewezen is dat hij bewust en met frauduleus opzet heeft gehandeld. Wie facturen van dubieuze of verdwenen onderaannemers niet kan staven, verliest mogelijk zijn kostenaftrek en btw-aftrek. Dat maakt hem echter nog geen fraudeur. Fraude wordt niet vermoed, maar moet worden bewezen, ook *in fiscalibus*.

Over deze akte

Fraude wordt niet vermoed: rechtbank herleidt belastingverhoging en btw-boete tot 10 % bij gebrek aan bewijs van fraude

Afkondigingsdatum: 03/02/2026

© 2026 Wolters Kluwer Belgium N.V. - https://monkey.wolterskluwer.com
Alle (auteurs-)rechten op dit document berusten bij Wolters Kluwer Belgium N.V. of haar licentiegevers en worden uitdrukkelijk voorbehouden. Tekst- en datamining niet toegestaan.